

Nr 148.

Av herr **Gabrielsson m. fl.**, om sänkning av repartitionstalet för jordbruksfastighet.

När kommunalskattefrågan vid 1928 års riksdag nådde en lösning, skedde detta så tillvida i oenighetens tecken, att i den nya lagen inskrevos de under kommunalskatteprovisoriet gällande bestämmelser rörande jordbrukets beskattning bland annat därutinnan, att repartitionstalet för jordbruksfastighets jordbruksvärde bestämdes till 6, medan en mycket betydande minoritet i nämnda avseende påyrkade repartitionstalet 5. Sistnämnda ståndpunkt uppbars särskilt av tvenne inom det s. k. kommunalskatteutskottet avgivna reservationer, den ena av herr Borell m. fl., den andra av herrar K. Oscar Ericson och Johansson i Kälkebo. Särskilt i förstnämnda reservation bemöttes rätt utförligt de skäl, som av vederbörande departementschef och utskottsmajoriteten anförts för det högre repartitionstalet för jordbruksvärde.

Det framhölls här, bland annat, att den principiella grunden för en differentiering av repartitionstalen med hänsyn till skillnaden i genomsnittlig avkastning mellan jordbruksfastighet och annan fastighet försvunnit, när inkomst av fastighet kommit att kommunalt beskattas till hela sitt belopp och icke, såsom fallet varit före 1920 års provisorium, vore skattefri, i den mån den överstiger garantiprocenten. Den proportionella inkomstskatten tillgodosåge kravet på beskattning efter den verkliga inkomsten. Garantiskatten åter hade till syfte allenast att tillgodose kommunernas behov av en viss minimiskatt genom att garantera ett visst minimum av beskattningsbar inkomst men icke att åstadkomma en i förhållande till övriga skatteobjekt rättvis avvägning av skattebördan. Enbart ur garantisynpunkten förefunnes inga betänkligheter mot en sänkning av repartitionstalet för jordbruksvärde till 5. Det framhölls, att det siffermaterial, som åberopats till stöd för den motsatta ståndpunkten, ej kunde tillmätas större betydelse.

Vidare anfördes, att genom 1920 års skattereform, i främsta rummet i följd av det då införda avdragssystemet, skett en övervältning av skattebördan på fastighet i en omfattning, som då icke kunnat fullt överskådas. Den sålunda uppkomna förskjutningen hade vida kraftigare drabbat jordbruksfastighet än annan fastighet. Sedan dess hade prisförhållanden och konjunkturer undergått sådan ändring, att förskjutningen, redan från början synnerligen stark, allt hårdare gjort sig gällande. Att vid genomförandet av en reform av den kommunala beskattningen rättvisa härutinnan borde

skipas, även om till följd därav någon skärpning uppkomme för andra än jordbrukare, syntes utskottet icke rimligen kunna bestridas.

Mot en sänkning av repartitionstalet för jordbruksvärde utan motsvarande sänkning av repartitionstalet för skogsvärde eller av skogsaccisen kunde givetvis anmärkas, att häri låge en viss inkonsekvens, i det att beskattningsunderlaget bleve relativt högre i fråga om skogen än beträffande jordbruksfastighet i övrigt. Det vore uppenbart, att även i berörda avseende full likställighet helst bort åstadkommas. Att detta likväl ej skett, hade sin grund däri, att det ej funnits tillräddligt att alltför mycket beskära skogskommunernas tillgång till beskattningsföremål.

Angående den ytterligare argumentering, som anfördes i nyssnämnda reservation ävensom i den andra förut omnämnda reservationen tillåta vi oss hänvisa till dessa reservationer. Tillika må framhållas, att i riksdagsdebatten rörande frågan framfördes många tänkvärda argument, vilka återfinnas i kamrarnas protokoll.

Den jämförelsevis korta tid, som hunnit förgå, sedan nu anförda synpunkter framlades, har över hövan givit belägg för rättmätigheten hos det då framförda kravet.

År 1920 genomfördes under intrycket av en föregående högkonjunktur för jordbruket en del reformer, som kommo att i högsta grad öka jordbrukets skattebörd. En skattebörd som på många områden gjort sig kännbar.

Sedan dess hava inträffat förhållanden, som ytterligare skärpt denna skattebörd, t. ex. ändringen av vägbeskattningen. I större delen av riket verkar den nuvarande kontanta vägskatten betydligt mer tryckande än det gamla vägunderhållet in natura, vilket dock även detta ansågs innebära en orättvis merbelastning för jordbruket.

Men än vidare talar den nuvarande svårartade situationen för jordbruket sitt tydliga språk. Jordbruket har ansetts kunna tåla åläggandet av en garanti, som innebar en betydligt starkare belastning än den garanti, som mera sporadiskt ålagts andra näringar. Den uppfattningen lär dock numera vara allmän, att jordbruket för närvarande befinner sig i ett sedan flera år alltmera försämrat läge, som ingalunda utan mycket kraftiga hjälpåtgärder kan väntas bliva allenast övergående. Jordbruket är numera med sina år från år synnerligen skiftande förhållanden föga mer än löntagarnas inkomst skickad att uppbära en stark garanti, som allenast såtillvida är behövlig, att ej under ett dåligt år för jordbruket ett fåtal löntagare skola behöva betala praktiskt taget all kommunens skatt. Ingen lär däremot kunna förneka, att det ett dylikt år dock ej är orimligt, att de löntagare som i alla fall haft någon inkomst, och vanligen en inkomst ej understigande den normala, få betala åtminstone något mer än de som ingen inkomst haft, och att deras skatt under ett dylikt år blir högre än skatten under sådana år, då andra bärkraftiga beskattningsföremål finnas i kommunen.

Det anfördes i samband med 1928 års kommunalskattereform, att jordbruket rimligen borde bära en starkare garanti än annan fastighet. För menige man ute i bygderna torde åtminstone numera ett sådant påstående förefalla rätt oförståeligt. Det må så vara, att det fortfarande finnas de som anse att jordbrukarna böra beskattas hårdare än löntagarna; att de skulle beskattas hårdare än andra fastighetsägare, torde däremot vara ett betraktelsesätt, som är för de flesta främmande. Vi konstatera, att det högre repartitionstalet för jordbruksvärde än för annan fastighet ute i bygderna betraktas som en stor orättvisa och att ett starkt rättfärdighetskrav påyrkar dess undanröjande. Det är sant, att i rena jordbrukskommuner den rent ekonomiska vinsten för jordbrukarna av repartitionstakens utjämning blir ringa. Detta visar emellertid, att riskerna av en dylik åtgärd ur garantisynpunkt äro små. Och det visar också, att den nu ifrågasatta ej är den enda väg, som får sökas för åvägabringande av ett bättre sakernas tillstånd. I andra kommuner åter, där jordbruket betyder mindre, är frågan för jordbrukarna alls ej ekonomiskt betydelselös men ur garantisynpunkt givetvis av än mindre vikt än i jordbrukskommunerna. Och merbelastningen av jordbruket har ju under de senare årens diskussion brukat motiveras ur garantisynpunkten men ej såsom påkallad av rättvisan.

Vi instämma med förenämnda reservanter i 1928 års kommunalskatteskott därutinnan, att en sänkning av repartitionstalet för jordbruksfastighet rätteligen borde åtföljas av en sänkning antingen av repartitionstalet för skogsvärde eller av skogsaccisen. Vi stanna emellertid för närvarande vid samma slut som reservanterna den gången gjorde dels med hänsyn till skogskommunernas speciella ekonomiska struktur, dels med hänsyn därtill att sättet för skogsbeskattningens utformning i en kombinerad fastighetsskatt och skogsaccis gör orättvisan mindre påfallande och kännbar, dels ock därför att det ej synes lämpligt att nu föreslå ändring annat än i den punkt, där övermäktiga förhållanden gjort reformbehovet särskilt trängande.

Det torde få påpekas, att några större tekniska svårigheter för genomförande av den av oss avsedda reformen ej torde föreligga.

Med hänvisning till vad vi nu anført få vi hemställa,

att riksdagen ville för sin del antaga följande:

Förordning om ändrad lydelse av 2 och 45 §§ kommunalskattelagen den 28 september 1928.

Härigenom förordnas, att 2 och 45 §§ kommunalskattelagen den 28 september 1928 skola hava följande ändrade lydelse:

2 §.

Allmän kommunalskatt — — — skattskyldig:
för jordbruksfastighet: fem skatteören för varje ett hundra

kronor av fastighetens jordbruksvärde, fem — — — en skattekrona.

45 §.

Genom fastighetsskatten — — — jordbruksfastighet, 5 procent av jordbruksvärdet — — — gällande taxeringsvärdet.
(Se vidare anvisningarna.)

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1931; dock att vid 1931 års taxering avdraget enligt 45 § skall beträffande jordbruksfastighets jordbruksvärde utgöra 6 procent av nämnda värde.

Stockholm den 20 januari 1930.

Nils Gabrielsson.

A. O. Frändén.

J. Clemetson.
